

Становище

от доц. д-р Стела Константинова Ангова, УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно материалите, представени за присъждане на ОНС „доктор“,

от Мария Костадинова Спасова,

докторант към катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“

Факултет по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“

професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“

(Журналистика – Радиоформати и програмиране)

Тема на дисертацията

ДЕТСКИТЕ ПРЕДАВАНИЯ В БЪЛГАРСКОТО РАДИО (1931 – 1951 г.)

Основание: Заповед РД 38-11/5.01.2018

Научен ръководител: доц. д-р Мануела Манлихерова

Представеният за становище дисертационен труд е с общ обем 202 страници заедно с приложенията и библиографията. Съдържанието обхваща увод, три глави, заключение, седем приложения и списък с използваните източници – 140 на брой, сред които научна литература, научни интернет списания и периодика.

Темата на дисертационния труд е безспорно интересна и полезна, тъй като запълва празнина в историята на българската журналистика. Авторът заслужава адмирации заради научното предизвикателство да анализира и обобщи отношението към детската аудитория в две различни политически ситуации, да изведе посланията и техния ефект, да проследи изграждането на цялостна система от сегментирани предавания, обемът на програмното време и привличането на участници за целия процес по създаване на детско съдържание. Актуалността на темата може да се проследи в твърдението на автора, че „реализацията на предаванията за деца е сред първите дейности в организираното радиоизлъчване в България и в структурирането на общонационална радиопрограма“. Също така много вярно е посочено, че в онзи период

„детските предавания не само обогатяват в творческо отношение цялостната култура на България, но и създават и възпитават добродетели на тогавашните деца, чак и до днес, когато звучат еднакво актуално“. Присъства още едно важно твърдение по отношение на важността на темата, с което съм съгласна, а именно – „обемът на произведенията надхвърля рамките на ефира, той остава в книги, които се издават, включва се в учебници, в нотните партитури, пази се във фонотеки“. Трудът е актуален и важен и с това, че запазва за днешното и бъдещи поколения един непознат наративен свят.

Дисертантът разглежда радиото като културен реформатор и феномен в българското общество поради активното участие на интелектуалния елит (понякога на доброволни начала) за създаване на радиопрактики, насочени към детската аудитория. Положително впечатление прави и посочената ситуационна връзка между навлизането на радиото като нова медия и сегашната „новомедийна“ ситуация в контекста на технологичния ефект върху развитието и разпространението на медийно съдържание.

Първият принос се вижда още при работата с източници. В библиографската справка са включени утвърдени чужди и български изследователи на радиото и на детската радиоаудитория. Цитираните заглавия и автори показват системност при сбора и анализа на източници, чрез които да се очертае сериозен двадесетгодишен период на българското радио като културно-образователна институция, насочена към децата. Информацията по темата е обогатена и благодарение на проведените интервюта с експерти, чийто професионален път е обвързан с детските радиопредавания. Също така е извършена сериозна работа с първични източници като „Златния Фонд“ на Българското национално радио, Държавния исторически архив, мемоарна документалистика и по този начин са проследени първите стъпки при създаването на предаванията за деца през 30-те години на XX в. Така е извлечена и анализирана голям обем информация за развитието на детските предавания в българското радио от началния период на радиоразпръскването до 1951 година.

Периодът, върху който е фокусиран научният интерес, е обоснован от изследователска гледна точка, дори са посочени точни дати и часове на началото и края на изследването – от 16,30 ч. на 8 март 1931 г. до 25 септември 1951 г., 7,00 ч. Чрез интердисциплинарно изследване (комуникация, медиязнание, история, литература, музика, културология и др.) и използване на богат инструментариум (сравнителен

анализ, дискурс анализ, описателни изследвания, контент анализ на наличните писмени и аудио-материали по темата и интервюта с личности) е пресъздадена цялостна картина на навлизането и утвърждаването на радиото в обществения живот. Важна изследователска работа е извършена по отношение на изведените тенденции в развитието на детското програмиране – идеология, пропаганда, морал. Направен е извод, че от гледна точка на програмирането на детските радиопредавания, активното представяне и популяризиране на новото българско изкуство е най-устойчивата тенденция.

Друг принос е описването на създаването и популяризирането на всички детски радиопредавания в изследвания период, както и на личностите зад тях. Особено внимание е отделено на работата на Леда Милева по сегментирането на детските предавания и формулирането на платформа за възпитание на младите хора и изобщо като двигател на детския радиоформат.

Принос има и по отношение на периодизирането на радиопродукцията за деца. Обосновано са предложени три периода – 1931-1935 г., 1935-1944 г. и 1944-1951 г. Направени са препратки и към първите радиопредавания на ВВС и Радио Москва, чрез които са посочени практики на заимстване и адаптиране към българската медийна среда. Този сравнителен анализ позволява да се изведат също и българските новаторски радиопрактики и заложените високи професионални стандарти, които впечатляват и днес.

Ще акцентирам и върху проведените интервюта, защото този подход позволява да останат в историята на радиото от първо лице емоциите и професионализма на свързаните с детското съдържание.

Бележката ми е по отношение на баланса между отделните глави. Първа глава е 15 страници, втора – 70, трета – 21. Това може да бъде лесно коригирано, за да бъде издаден след това трудът.

Имам следния въпрос. Имате ли препоръки към актуалната програмна схема на БНР относно детските предавания?

В заключение, дисертационният труд дава своя сериозен принос към историята на българската журналистика и ще представлява интерес за широк кръг от читатели. Написан е на добър научен език, анализът е интересен и визуално богат, изводите са коректно поднесени. Зададените цели са успешно изпълнени, а хипотезите потвърдени. Посочени са важни научни приноси. Уверено давам положителна оценка за дисертационния труд и ще гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Мария Костадинова Спасова в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Радиоформати и програмиране).

20.08.2018

доц. д-р Ст. Ангова